

Journal of
Buddhist Innovation Review

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู

Handmade book Activity Approach to Enhance Teacher Spirituality

Research Articles

บทความวิจัย

สมศักดิ์ จัตตูปรพงษ์ Somsak Juttupornpong

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi.

E-mail.com Jattuporn@gmail.com

ศักดิ์ดา สถาพรวงษา Sakda Sathapornwachana

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi.

E-mail.com Nabangchang.s8882@gmail.com

Article history

Received: September 26, 2024 / Revised: November 21, 2024

Accepted: November 21, 2024 / Available Online: December 2, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องกิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู 2) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู 3) ศึกษาผลการปฏิบัติตนของครูตีในดวงใจและผลสะท้อนการจัดกิจกรรมประชากร คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชา IED111 ปรัชญาอาชีพศึกษาและความเป็นครู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 7 ห้อง ผู้เรียนรวม 205 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่าง 1 ห้อง เป็นผู้เรียนห้อง B ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า จำนวน 28 คน ประชากรในส่วนของครูตีในดวงใจได้จากการเลือกของนักศึกษาแบบ 1 ต่อ 1 จึงมีจำนวนเท่ากับ 205 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างครูตีจำนวน 50 คน ตามรายชื่อในหนังสือครูตีในดวงใจ เล่มที่มีผลคะแนนการประเมินจากนักศึกษาในลำดับที่ 1 ถึง 5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครู และแบบประเมินการปฏิบัติตนของครูตี

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้น 5 สัปดาห์ รวม 10 ชั่วโมง มีผลการประเมินความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($t = 4.97$ S.D. = 0.05) 2) นักศึกษาที่ร่วมกิจกรรมหนังสือทำมือครูตีในดวงใจมีจิตวิญญาณความเป็นครูมากกว่าก่อนร่วมกิจกรรม 3) การปฏิบัติตนของครูตีตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($t = 4.30$ S.D. = 0.29) และเห็นว่ากิจกรรมหนังสือทำมือครูตีในดวงใจเป็นกิจกรรมที่ดีควรจะดำเนินการสืบต่อไป

คำสำคัญ: กิจกรรมการเรียนรู้; หนังสือทำมือ; ความเป็นครู

Abstract

The objectives of the research entitled “Handmade Book Activity Approach to Enhance Teacher Spirituality” were to: 1) create handmade book activity and evaluate its appropriateness to enhance teacher spirituality; 2) study results of application of handmade book activity; and 3) study results of performance of Good Teacher in Heart and response of the activity. The population comprised of 205 cases from 7 classes of first year student, the Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi, who registered for IED111 Philosophy of Vocational Education and Teaching Professionalism, the second semester of 2017 academic year. The simple random method was applied for selecting the sample group. The sample group consisted of 28 cases of students or one class which is from B class of the Department of Electrical Technology Education. The population of Good Teacher in Heart was selected by students as 1:1 so the population was equal to 205 cases. Subsequently, the 50 cases of sample group were selected from the list of Good Teacher in Heart with evaluation results ranking from the first to the fifth. The research tools constituted of evaluation form of learning plan appropriateness, evaluation form of teacher spirituality and an evaluation form of good teacher performance.

The results proved that: 1) the learning activity plan was prepared for 5 weeks totaling 10 hours and the evaluation result was at the most appropriate level ($t = 4.97$ S.D. = 0.05); 2) the students participating the Handmade Book Activity had teacher spirituality better than before the activity participation; and 3) the overall of good teacher performance in accordance with Code of Ethics of Teaching Profession was at high level ($t = 4.30$ S.D. = 0.29) and the Handmade Book Activity was good activity which should be consistently implemented.

Keywords: Learning Activity; Handmade Book; Teacher Spirituality

บทนำ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันพบว่ามีเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ผู้เรียนมีช่องทางเพื่อเข้าถึงข้อมูลความรู้ที่หลากหลายผ่านช่องทางทั้งออนไลน์และออฟไลน์ การจัดกิจกรรมแบบเดิมอาจไม่ดีพอ หรือไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมีเป็นคนยุคใหม่ได้ จึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับนักเรียนและสภาพการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามข้อบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ” (สำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) และบัญญัติเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ไว้ในหมวดที่ 7 มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยสถาบันผลิตครู องค์กรวิชาชีพครู สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษจะต้องร่วมมือกันทำการพัฒนาครู ให้มีความพร้อมในการประกอบวิชาชีพครู (ธิดารัตน์ ตันนิรัตน์, 2551)

ความมีคุณภาพในการผลิตครู เกิดขึ้นได้จากครูสภาซึ่งเป็นสภาวิชาชีพได้มีการกำหนดมาตรฐาน และเกณฑ์ต่างๆ เพื่อให้สถาบันผลิตครูได้นำไปเป็นกรอบในการจัดการศึกษา ซึ่งการจัดกิจกรรมเสริมความ เป็นครู เป็นกิจกรรมที่สถาบันผลิตครูจัดเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดเกณฑ์ ขั้นต่ำของการเข้าร่วม กิจกรรม มีการประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างเป็นระบบ อีกทั้งในหลักสูตรรายวิชาต่างๆ สามารถจัด กิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นครูควบคู่กันไป เพื่อร่วมกันพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครู ให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาวิชาชีพครูที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสอดคล้องกับผู้เรียนและสภาพการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้กระบวนการเรียนรู้นั้นเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ตามข้อบัญญัติ ในมาตรา 24 (1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และ (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการ ปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2546)

จากแนวการจัดการศึกษาตามข้อบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษาดังกล่าว สถานศึกษาและ ครูผู้สอนในแต่ละสถานศึกษาได้พยายามพัฒนาและเลือกรูปแบบการเรียนการสอน หรือกิจกรรมการเรียนรู้ที่ คาดว่าจะเหมาะสมกับผู้เรียนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการจัดการเรียนรู้ โดยการเลือกสรร จำเป็นจะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนและการจัดการเรียนรู้ที่มีอยู่ อย่างหลากหลาย รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการทั้งทางเนื้อหาสาระและวิธีการเป็นรูปแบบที่ ได้รับความนิยมน้อยมากเพราะมีความสอดคล้องกับหลักทฤษฎีทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนารอบด้าน หรือเป็นการพัฒนาแบบองค์รวม (ทิตนา แคมมณี, 2555) รูปแบบการเรียนการสอนของการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ โดยหลักการของเรียนรู้แบบร่วมมือมี 5 ประการ คือ (1) การเรียนรู้ต้องอาศัยหลักการพึ่งพากันโดยถือว่าทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันและจะต้อง พึ่งพากันเพื่อความสำเร็จร่วมกัน (2) การเรียนรู้ที่ดีต้องอาศัยการหันหน้าเข้าหากันมีปฏิสัมพันธ์กันเพื่อ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อมูล และการเรียนรู้ต่างๆ (3) การเรียนรู้ร่วมกันต้องอาศัยทักษะทางสังคม โดยเฉพาะทักษะในการทำงานร่วมกัน (4) การเรียนรู้ร่วมกันควรมีการวิเคราะห์กระบวนการกลุ่มที่ใช้ในการ ทำงาน และ (5) การเรียนรู้ร่วมกันจะต้องมีผลงานหรือผลสัมฤทธิ์ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถ ตรวจสอบและวัดประเมินได้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ด้วยตนเองและ ด้วยความร่วมมือและความช่วยเหลือจากเพื่อนๆ ได้มีการพัฒนาทักษะทางสังคม (ทิตนา แคมมณี, 2555) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการทำงานร่วมกันของกลุ่มบุคคลหรือการทำงานเป็นทีมที่เน้นก่อนประโยชน์ใน หลายด้าน เช่น ช่วยให้การงานบรรลุเป้าหมายเนื่องจากทีมงานจะมีการแบ่งงาน ช่วยสร้างความสัมพันธ์ใน

การทำงานเนื่องจากสมาชิกในทีมงานจะมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือกันทำงานโดยการระดมกำลังความคิด (อำนวย แสงสว่าง, 2544) ช่วยให้มีการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีแรงกระตุ้นและแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น (ดอนเนลลอน แอน, 2551) โดยที่งานวิจัยในครั้งนี้ได้กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ผลผลิตสุดท้ายที่เกิดจากความร่วมมือของกลุ่มคือหนังสือทำมือครูดีในดวงใจ ที่กำหนดให้กลุ่มสรุปผลหรือคำตอบร่วมกันจากสิ่งที่ผู้สอนกำหนด โดยผลงานที่ได้หรือคำตอบนั้นเป็นผลงานกลุ่ม และคะแนนผลงานของกลุ่มได้เท่าไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากันทุกคน (ทศนา แหมมณี, 2555)

หนังสือทำมือครูดีในดวงใจซึ่งเป็นผลผลิตของกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น เป็นการรวบรวมสาระเรื่องราวที่เกี่ยวกับครูดีของนักศึกษา โดยเป็นการบรรยายพฤติกรรมต่าง ๆ ของครูดีที่นักศึกษายังประทับใจและระลึกถึงคุณค่าของพฤติกรรมนั้น ๆ ซึ่งสามารถนำมาเป็นต้นแบบให้นักศึกษาได้ประพฤติปฏิบัติตาม การเล่าเรื่องหรือนำเสนอสิ่งดีที่ครูปฏิบัติต่อผู้เรียนจะช่วยส่งเสริมจิตวิญญาณความเป็นครูให้เกิดกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาปรัชญาอาชีวศึกษาและความเป็นครูได้ไม่มากนัก

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินงานวิจัย เรื่อง กิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู เป็นงานวิจัยในชั้นเรียนที่มุ่งให้เกิดจิตวิญญาณความเป็นครูกับนักศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี เพื่อเป็นครูที่ดีของชาติในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา/การวิจัย

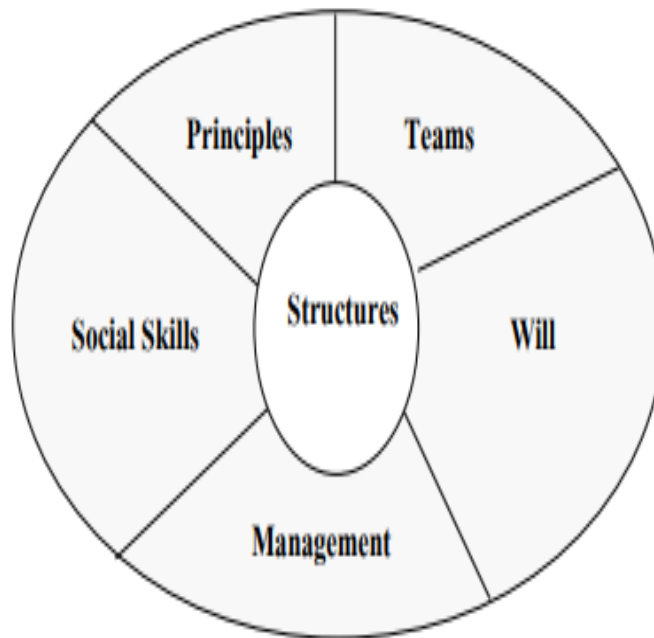
- 1) เพื่อสร้างและประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู
- 2) เพื่อศึกษาผลการใช้กิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู
- 3) เพื่อศึกษาผลการปฏิบัติตนของครูดีในดวงใจและผลสะท้อนการจัดกิจกรรม

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้น นักวิชาการได้เสนอหลักการไว้ดังนี้

Spenser Kagan, 1994 (อ้างถึงในสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2543)

นักการศึกษาชาวสหรัฐได้ทำการวิจัยและพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ อย่างจริงจังมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1985 มีการเผยแพร่ผลงานอย่างกว้างขวางในสหรัฐอเมริกา รวมถึง หลายประเทศในเอเชีย ได้เสนอแนวคิดหลักที่จะนำไปสู่การเรียนรู้แบบร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย หลักการพื้นฐาน 6 ประการ (Teams Will Manage Social Skills and PIES through Structure) ดังแผนภูมิ

แผนภาพ แนวคิดหลักของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มา : Kagan, Cooperative Learning, 1994

อ้างอิงในสำนักงานส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2543)

หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือ 6 ประการ ประกอบด้วย

1) การจัดกลุ่ม (Teams) หมายถึงการจัดกลุ่มของผู้เรียนที่จะทำงานร่วมกันกลุ่มที่จะเรียนรู้ด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพควรเป็นดังนี้

1.1) กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วยเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนสูง ปานกลาง ค่อนข้างต่ำ และหญิงชายเท่า ๆ กันในบางกรณี การจัดกลุ่มโดยวิธีอื่น เช่นในการศึกษาเรื่องลึกเฉพาะ เช่น ทำโครงงาน วิทยาศาสตร์ควรจัดกลุ่มเด็กที่มีความสนใจเหมือนกันหรือจัดกลุ่มโดยวิธีสุ่ม เมื่อต้องการทบทวนความรู้

1.2) จัดให้เด็กอยู่ในกลุ่มเดียวกันประมาณ 6 สัปดาห์แล้วเปลี่ยนจัดกลุ่มใหม่

2) ความมุ่งมั่น (Will) หมายถึงความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ของเด็กที่จะร่วมงานกัน เด็กจะต้องมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันสิ่งเหล่านี้ ต้องสร้างให้เกิดขึ้นและให้คงไว้โดยให้ทำกิจกรรมหลากหลายโดยวิธีการต่อไปนี้

2.1) Team building การสร้างความมุ่งมั่นของทีมที่จะทำงานร่วมกัน

2.2) Class building การสร้างความมุ่งมั่นของชั้นเรียนที่จะช่วยกัน

3) การจัดการ (Management) หมายถึง การจัดการเพื่อให้กลุ่มทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการจัดการของผู้สอนและการจัดการของผู้เรียนภายในกลุ่ม ผู้สอนจะต้องมีการจัดการที่ดีเพื่อให้การทำงานกลุ่มประสบผลสำเร็จ เช่น การควบคุมเวลาการกำหนดสัณฐานให้ ผู้เรียนหยุดกิจกรรม ฯลฯ

4) ทักษะทางสังคม (Social Skills) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกันมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันให้ความช่วยเหลือกันให้กำลังใจซึ่งกันและกันรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน

5) หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Four Basic Principles PIES) เป็นหลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งจะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้ได้แก่

5.1) P = Positive Interdependence ผู้เรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีแนวคิดที่ว่า เมื่อเราได้รับประโยชน์จากเพื่อน เพื่อนก็จะได้รับประโยชน์จากเรา ความสำเร็จของกลุ่มคือ ความสำเร็จของแต่ละคน

5.2) I = Individual Accountability ยอมรับว่าแต่ละคนในกลุ่มต่าง ๆ มีความสามารถ และมีความสำคัญต่อกลุ่ม แต่ละคนมีส่วนให้การทำงานในกลุ่มสำเร็จ

5.3) E = Equal Participation ทุกคนในกลุ่มต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วม ในงานของกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

5.4) S = Simultaneous Interaction ทุกคนในกลุ่มต้องมีปฏิสัมพันธ์กันตลอดเวลาที่ทำงานในกลุ่ม

6) รูปแบบของกิจกรรม (Structures) หมายถึง รูปแบบของกิจกรรมในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีหลากหลายทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัญหาหรือสถานการณ์ที่จะศึกษา Kagan ได้วิจัยและเสนอไว้หลายรูปแบบ ตัวอย่างเช่น

6.1) Time – Pair – Share เป็นกิจกรรมจับคู่สลับกันพูดในหัวข้อและในเวลาที่กำหนด เช่น คนละ 1 นาที เมื่อคนหนึ่งพูด อีกคนหนึ่งฟังแล้วสลับกัน

6.2) Round Robin ผู้เรียนในกลุ่มทั้ง 4 คน ผลัดกันพูดแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนครบทุกคน

6.3) Round Table ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มเขียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งในกระดาษแผ่นเดียวกันแล้ววนไปเรื่อย ๆ จนผู้เรียนทุกคนเขียนทั้งหมดแล้วนำมาสรุป

6.4) Team – Pair – Solo เป็นกิจกรรมที่ให้แต่ละคนในกลุ่มคิดแก้ปัญหาใด ปัญหาหนึ่งก่อน จากนั้นเปลี่ยนเป็นร่วมกันคิดเป็นคู่ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนเรียนรู้แบบการแก้ปัญหา ในที่สุดแต่ละคนสามารถแก้ปัญหาทำนองเดียวกันได้

นอกจากกิจกรรมต่าง ๆ ดังตัวอย่างข้างต้นแล้ว รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือทั้งที่เรียกว่า “cooperative Learning” และ “collaborative Learning” ที่ได้รับความนิยมยังมีอีก 6 รูปแบบ คือ “Student Team Learning” “Learning Together” “Group Investigation” “The Structural Approach” “Complex Instruction” และ “The Collaborative Approach” (Davidson, 1994 อ้างถึงใน ทิศนา ขัมมณี, 2555)

การเรียนรู้แบบร่วมมือจะกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ดำเนินไปด้วยตัวของผู้เรียนเอง โดยผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้วางแผนจัดกิจกรรม จัดหาแหล่งข้อมูลที่จะให้เกิดการเรียนรู้ และเป็นผู้ขยายความรู้ความคิดของผู้เรียนให้สมบูรณ์ โดยกิจกรรมจะอยู่ในกรอบของแนวคิดหลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ประกอบด้วย การจัดกลุ่ม (Teams) ความมุ่งมั่น (Will) การจัดการ (Management) ทักษะทางสังคม (Social Skills) หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Four Basic Principles PIES) และรูปแบบของกิจกรรม (Structures)

หนังสือทำมือในกิจกรรมครั้งนี้ ไม่ได้มีข้อกำหนดลักษณะเฉพาะแต่สามารถอ้างอิงจากแหล่งที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ความใกล้เคียงในส่วนของขนาด ซึ่งมีความใกล้เคียงกับข้อกำหนดของหนังสืออ่าน

เพิ่มเติม หรือหนังสือเล่มเล็ก ดังกรณีตัวอย่าง เช่น ของขนาดที่เหมาะสมนั้น นาริรัตน์ อยู่กิจจิตชัย (2520) ได้กำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมของหนังสืออ่านประกอบว่าควรมีขนาดประมาณ 16 x 21 เซนติเมตรซึ่งก็มีขนาดใกล้เคียงกับครึ่งหนึ่งของ A4 เท่ากับ ขนาด A5 หรือ 14.8 x 21 เซนติเมตร สอดคล้องกับ มาลินี ฝโลประการ (2537) ที่กำหนดขนาดว่าควรมีขนาด 14.8 x 21 เซนติเมตร เช่นกัน ฉะนั้นในงานวิจัยนี้จะใช้แนวคิดของหนังสืออ่านประกอบมาเป็นแนวคิดเพื่อการจัดทำหนังสือทำมือ “ครูดีในดวงใจ” โดยมีรายละเอียดด้านรูปเล่มและการพิมพ์ดังนี้

เกณฑ์ของหนังสืออ่านประกอบด้านรูปเล่มและการพิมพ์ มาลินี ฝโลประการ (2537) ได้กำหนดเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่าควรมีรูปเล่มและการพิมพ์ดังนี้

1) ขนาดรูปเล่มหนังสือ การพิมพ์หนังสือให้ได้ราคาประหยัดหรือเกิดความคุ้มค่านั้นต้องกำหนดขนาดเล่มให้พอดีกับกระดาษพิมพ์โดยไม่ต้องตัดเศษทิ้ง เช่น ก. ขนาด 21 x 29.5 เซนติเมตร หรือ ขนาด A4 ข. ขนาด 18.5 x 26 เซนติเมตร ค. ขนาด 14.8 x 21 เซนติเมตร หรือขนาด A5 การกำหนดว่าจะใช้ขนาดใดต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของผู้ใช้ ตลอดจนความเหมาะสมของลักษณะวิชาด้วย

2) ความหนาของหนังสือ หนังสือสำหรับนักเรียนอายุ 10 -15 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ความหนา จำนวนหน้าของหนังสือประมาณ 48 – 100 หน้า หรือประมาณจากขอบเขตเนื้อหาวิชานั้น ๆ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหารายวิชาและจุดประสงค์ของหลักสูตร

3) กระดาษที่ใช้พิมพ์ ควรพิจารณาใช้กระดาษที่มีคุณภาพพอสมควร เช่น กระดาษปอนด์ซึ่งเป็นกระดาษเนื้อดี สีขาว ซึ่งเก็บไว้ได้นานไม่กรอบง่ายหรือไม่เปลี่ยนสี แต่ราคาสูงกว่ากระดาษปรู๊ฟ

4) การทำเล่ม สำหรับปกอ่อนทำได้ 3 วิธี คือ ก) วิธีเย็บนอกหรือเย็บกลาง ใช้สำหรับหนังสือที่หนาไม่เกิน 100 หน้า ข) วิธีเย็บสนหรือไสสันทากาว วิธีเย็บสันคือนำหนังสือที่พิมพ์เป็นยก ๆ มาวางซ้อนแล้วเย็บติดกันด้วยเชือกหรือลวด จึงทากาวที่สันแล้วปิดปก ส่วนการไสสันทากาว คือ การนำหนังสือที่พิมพ์เป็นยก ๆ มาซ้อนเรียงลำดับหน้าให้ถูกต้อง แล้วนำมาไสสันด้วยเครื่อง ซึ่งจะทากาวและปิดสันหนังสือไปในตัว วิธีนี้จะสามารถเปิดหนังสือแบ่อออกมาได้มากกว่าวิธีเย็บสัน ค) วิธีเย็บก็ เป็นวิธีที่ยู่ยากกว่าวิธีอื่น ๆ เพราะต้องเย็บหนังสือแต่ละยกด้วยเชือก แล้วนำมาวางเรียงกันเป็นลำดับอัดให้แน่นติดกันด้วยก๊อปป้อนแล้วจึงปิดปก วิธีนี้ได้หนังสือที่ประณีตสวยงาม แต่เสียเวลามากกว่าและราคาจะแพงกว่า

ขณะที่ นาริรัตน์ อยู่กิจจิตชัย (2520) ได้เสนอเกณฑ์ที่เหมาะสมสำหรับการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่าควรมีดังนี้

1) ขนาดรูปเล่มพอเหมาะ หมายถึงมีขนาดไม่ใหญ่หรือหนาเกินไป ควรให้นักเรียนหยิบอ่านได้สะดวก ขนาดพอเหมาะคือประมาณ 16 X 21 เซนติเมตร หรือ 6 X 8 นิ้ว มีความหนาประมาณ 60-100 หน้า

2) ขนาดตัวพิมพ์พอเหมาะ หมายถึง ขนาดตัวพิมพ์ที่นักเรียนสามารถอ่านได้ชัดเจน เช่น 20 พอยท์ ตัวพิมพ์ควรมีลักษณะพิเศษ เพื่อเน้นข้อความสำคัญบางตอน

3) กระดาษดี หมายถึง กระดาษที่มีความหนาพอควร และน่าอ่าน กระดาษมาบางจนเห็นรอยพิมพ์อีกด้านหนึ่ง ซึ่งไม่สะดวกต่อการอ่าน ควรเป็นกระดาษฟอกขาวหรือกระดาษปอนด์

4) คุณภาพในการพิมพ์ดี หมายถึง การพิมพ์ ตัวสะกดการันต์ สระ พยัญชนะ วรรณยุกต์และเครื่องหมายต่าง ๆ ถูกต้อง ไม่มีไม่เลอะตามขอบตัวพิมพ์หรือตามหน้ากระดาษหรือบริเวณภาพประกอบ ควรจัดหน้าเว้นที่ว่างรอบของทั้งสี่ด้าน ประมาณ นิ้ว ถึง 1 นิ้ว เพื่อความสะดวกในการอ่าน

5) ปกและชื่อเรื่องดึงดูดใจ หมายถึง ปกมีสีสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง การให้สีดึงดูดใจน่าอ่าน ชื่อเรื่องน่าสนใจและเหมาะสมตามเนื้อเรื่อง

6) การเข้าเล่ม หมายถึง นักเรียนสามารถเปิดอ่านได้สะดวก มีการเย็บเล่มที่ทนทานพอสมควร กระดาษไม่หลุดหรือฉีกขาดง่าย

สำหรับการจัดทำรูปเล่มหนังสือ นั้น สิ่งที่ต้องคำนึงก็คือ ความคงทนของรูปเล่ม สามารถเปิดอ่านได้สะดวก มีขนาดที่เหมาะสม พิมพ์หรือเขียนในขนาดที่ผู้เรียนสามารถอ่านได้อย่างชัดเจน กระดาษที่ใช้มีคุณภาพดี ปกและชื่อเรื่องดึงดูดใจ สามารถเสริมความรู้ตามหลักสูตร ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย มีเอกภาพและมีความสวยงามเหมาะสม

4. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1 ประชากร สำหรับงานวิจัยนี้ คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะครุศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี จำนวน 7 ห้อง รวม 205 คน ที่ลงทะเบียนในรายวิชา IED111 ปรัชญาอาชีวศึกษา และความเป็นครู ในภาคเรียนที่ 2 ปี การศึกษา 2560 ประกอบด้วยนักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์อุตสาหกรรม ภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า และภาควิชาครุศาสตร์เครื่องกล โดยนักศึกษาทั้ง 205 คน จะเสนอครูดีในดวงใจหนึ่งคนต่อหนึ่งครูดี ดังนั้นประชากรในส่วนของครูดีจะมี 205 คน ด้วยเช่นกัน

4.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในส่วนการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูและสะท้อนผลการจัดกิจกรรมส่วนของนักศึกษา เป็นการสุ่มอย่างง่ายด้วยการจับสลากจากห้องเรียนทั้งหมดได้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาภาควิชาครุศาสตร์ไฟฟ้า ห้อง B จำนวน 28 คน กลุ่มตัวอย่างเพื่อการประเมินการปฏิบัติตนของครูดีที่นักศึกษาเลือกเป็นแบบอย่าง จะเป็นการเลือกแบบเจาะจงจากรายชื่อในหนังสือทำมือครูดีในดวงใจ จำนวน 5 เล่ม ที่พิจารณาจากผลการประเมินของนักศึกษาลำดับคะแนนอันดับ 1 ถึง 5 ได้กลุ่มตัวอย่างครูดีในดวงใจจำนวน 50 คน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน ตามแนวคิดของ Kemmis(1988) ดังนี้

5.1 ขั้นวางแผน (Plan) เป็นการวิเคราะห์และเลือกแนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่มุ่งหวังเพื่อนำมาปรับใช้กับแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเลือกแนวคิดของการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกัน ในกิจกรรมจะมีการกำหนดผู้นำกลุ่มที่สามารถผลัดเปลี่ยนกัน มีการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ของกลุ่ม แบ่งหน้าที่รับผิดชอบ รับฟังความคิดเห็นกัน คำนวณ ปรับปรุง สรุป และประเมินผลรวมของกลุ่ม โดยกระบวนการกลุ่มแบบ LT เน้นผลผลิตที่สมาชิกทุกคนของกลุ่มยอมรับ และกิจกรรมมุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูงสุด การประเมินผลการเรียนรู้ก็เป็นหน้าที่ของผู้เรียนที่จะประเมินด้วยการเขียนอนุทินเพื่อประเมินและสะท้อนผลการเรียนรู้ จากนั้นนำหลักการแนวคิดมาจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้รวม 5 แผน เพื่อใช้ในการจัดการการเรียนรู้รวม 5 สัปดาห์ ๆ ละ 2 ชั่วโมง จัดทำคู่มือกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนใช้

5.2 ขั้นปฏิบัติการ (Act) เป็นการดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มแบบ LT รวบรวมผลที่ได้จากการเรียนรู้

5.3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) ในระหว่างการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ นั้น จำเป็นต้องมีการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในกิจกรรมเมื่อพบว่าผู้เรียนบางคนไม่สนใจ ด้วยการตั้งคำถาม ด้วยการโน้มน้าวให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินกิจกรรมด้วยบันทึกก่อนทบทวน และบันทึกหลังการสอน โดยนำผลวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

5.4 ขั้นสะท้อนผลการปฏิบัติการ (Reflect) เป็นการนำผลการประเมินต่างๆ ที่ได้จากการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป ส่วนหนึ่งอยู่ในบันทึกข้อเสนอแนะและข้อคิดเห็น และการสะท้อนผลอีกส่วนหนึ่งก็คือการนำผลการวิจัยมานำเสนอให้นักวิชาการได้มีส่วนร่วมในการเสนอแนะและสะท้อนผลการปฏิบัติ

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย แผนกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครู และแบบประเมินการปฏิบัติตนของครูดี

6.1 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มแบบ LT เป็นแผนกิจกรรมการเรียนรู้ 5 แผน 5 สัปดาห์ รวม 10 ชั่วโมง นำหลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยกระบวนการกลุ่มแบบ LT (Learning Together) มาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามแนวโมเดลซิปปา (CIPPA Model)

6.2 แบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครู ประยุกต์จากแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่พัฒนาโดย ปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ และณัฐภรณ์ หลาวทอง (2553) และสุพิชญา โคทวิ (2557) รวมเป็นแบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีข้อคำถามทั้งสิ้น 74 ข้อ

6.3 แบบประเมินการปฏิบัติตนของครูดี นำมาตรฐานการปฏิบัติตนในส่วนที่คุรุสภากำหนดเป็นข้อบังคับว่าด้วยแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพ พ.ศ.2550 มาจัดทำเป็นข้อคำถามในการประเมินการปฏิบัติตนของครูดี

7. ผลการวิจัย

7.1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนกิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู เป็นผลการประเมินความเหมาะสมของแผนกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดเป้าหมายหรือผลผลิตสุดท้ายคือหนังสือทำมือด้วยรูปแบบการเรียนการสอนแบบกระบวนการกลุ่มแบบ LT (Learning Together) โดยเป็นการประเมินองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการแนวคิดที่เกี่ยวข้อง วัตถุประสงค์ย่อยของแผนกิจกรรม กิจกรรมและสื่อ การประเมินผลแต่ละสัปดาห์

ตารางที่ 7.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความเหมาะสมของแผนกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มแบบ LT จากผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. หลักการแนวคิดที่นำมาใช้ในแผนกิจกรรมมีความเหมาะสม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนแต่ละสัปดาห์เหมาะสม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
3. กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มแบบ LT เหมาะสม	5.00	0.00	เหมาะสมมากที่สุด
4. การประเมินผลในแผนกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.67	0.19	เหมาะสมมากที่สุด
ภาพรวม	4.97	0.05	เหมาะสมมากที่สุด

จากตารางที่ 7.1 พบว่า แผนกิจกรรมที่จัดทำขึ้นเป็นแผนกิจกรรมที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าในภาพรวมของแผนกิจกรรม พบว่ามีความเหมาะสมมากที่สุด ($=4.97$, $S.D.=0.05$) และ พบว่าในประเด็นย่อยที่ประกอบด้วย หลักการแนวคิดที่นำมาใช้ในแผนกิจกรรมมีความเหมาะสม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนแต่ละสัปดาห์เหมาะสมและกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มแบบ LT เหมาะสม โดยทั้ง 3 ประเด็นมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเท่ากันที่ 5.00 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($=5.00$, $S.D.=0.00$) สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ การประเมินผลในแผนกิจกรรมมีความเหมาะสม มีระดับเหมาะสมมากที่สุด ($=4.67$, $S.D.=0.19$)

7.2 การประเมินความเป็นครูตามการวิจัยเชิงปริมาณ จากแบบประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูเปรียบเทียบกับก่อนและหลังการจัดกิจกรรมหนังสือทำมือครูตีในดวงใจเพื่อส่งเสริมความเป็นครู โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 7.2 ผลการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษาก่อนและหลังกิจกรรมหนังสือทำมือครูตีในดวงใจเพื่อส่งเสริมความเป็นครู ที่ใช้แบบประเมิน 74 ข้อ ในภาพรวม

เปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครู	N	$\bar{x}$	S.D.	t	P
ก่อนการใช้กิจกรรม “ครูตีในดวงใจ”	28	3.92	0.45	-5.260*	.000
หลังการใช้กิจกรรม “ครูตีในดวงใจ”	28	4.22	0.39		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา พบว่า จิตวิญญาณความเป็นครูหลังจากผ่านการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมหนังสือทำมือครูตีในดวงใจเพื่อส่งเสริมความเป็นครู สูงกว่าก่อนผ่านกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โดยนักศึกษาได้เสนอความคิดเห็นที่สนับสนุนจิตวิญญาณความเป็นครูจากกิจกรรม หนังสือทำมือครูตีในดวงใจเพื่อส่งเสริมความเป็นครู ดังนี้

ได้เข้าใจนิยามของคำว่า “ครู” เพิ่มมากขึ้น ได้รับรู้ความรู้สึกของเพื่อนๆ ในกลุ่มที่มีให้กับครูตีในดวงใจของตนเอง ความดีของครูแต่ละท่านที่เพื่อนๆ นำเสนอ บางคนได้กลับไปพูดคุยกับคุณครู ได้พูดคุยและปรึกษา ได้รับคำแนะนำดีๆ ซึ่งประทับใจมาก ทำให้ระลึกถึงครูในดวงใจที่คอยอบรมสั่งสอนให้เราเป็นเราในทุกวันนี้ นอกจากนี้การได้เขียนถึงครูที่เคยมีพระคุณต่อเราทั้งในเรื่องที่ดีและไม่ดีที่ผ่านมา ทำให้ทราบถึงคุณธรรมและจริยธรรมของท่าน ความเป็นห่วงเป็นใยของท่านที่คอยดูแล คอยช่วยเหลือมาโดยตลอด ทำให้นึก

ถึงพระคุณครูที่เรารักและเคารพ ได้เห็นถึงความสำคัญของความเป็นครูทำให้เข้าใจถึงจิตวิญญาณความเป็นครูมากขึ้น คำนึงถึงการเห็นคุณค่าในตัวเอง และเห็นคุณค่าของผู้อื่น และเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขโดยปฏิบัติตามกฎและเคารพกฎที่ร่วมกันกำหนด และมีส่วนช่วยให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเป็นครูที่ดีในอนาคต ตัวอย่างเช่น “ข้าพเจ้าไม่ได้มีความคิดที่จะเข้ามาเรียนคณะครุศาสตร์นี้เลยและไม่คิดที่จะเป็นครูเพราะกลัวที่จะต้องพบปะกับผู้คน กลัวที่จะทำให้ผู้เรียนไม่ได้ความรู้เมื่อเขาเรียนกับเรา รู้สึกกลัวไปทุกอย่างที่จะทำ แต่เมื่อเข้ามาเรียนที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ทำให้มีความคิดใหม่ว่าการที่เราเรียนครูและเป็นสิ่งที่ดีและน่าภาคภูมิใจ เป็นแบบอย่างที่ดีให้ผู้อื่นได้ เมื่อมาถึงกิจกรรมครุดีในดวงใจในวันนี้ที่ได้ฟังเพื่อนๆ เล่าถึงครูในดวงใจทำให้รู้สึกว่าการเป็นครูนั่นเป็นสิ่งที่น่าภาคภูมิใจยิ่ง”

7.3 ผลการปฏิบัติตนของครุดีในดวงใจด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ในภาพรวมของการปฏิบัติตนของครุดี มีระดับการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณครูอยู่ในระดับมาก ($=4.30$, $S.D.=0.29$) โดยลำดับที่มีการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณมากที่สุด คือ ครุมีพฤติกรรมในการให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศิษย์และผู้รับบริการด้วยความเมตตา กรุณาอย่างเต็มกำลังความสามารถและเสมอภาค มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($=4.88$, $S.D.=0.32$) ต่อมาคือ ครุมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ตามกฎ ระเบียบ และแบบแผนของทางราชการและสถานศึกษา มีการปฏิบัติระดับการมากที่สุด ($=4.77$, $S.D.=0.42$) และ ครุมีการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ($=4.74$, $S.D.=0.44$) ตามลำดับ

ผลการปฏิบัติตนของครุดีในดวงใจในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่าครุดีที่นักศึกษาเลือกส่วนใหญ่มีหลักการแนวคิดในการปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาโดยหลักธรรมทางศาสนาพุทธที่ครุดียึดถือและกล่าวถึงอย่างชัดเจน ได้แก่ พรหมวิหาร 4 อิทธิบาท 4 และกล่าวถึงการยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมตามศาสนาที่นับถือที่ไม่ระบุชัดถึงหลักธรรม นอกเหนือจากหลักการทางศาสนาแล้ว แนวคิดที่ครุดีส่วนใหญ่ยึดถือและระบุไว้ชัดเจน คือ การยึดหลักจรรยาบรรณของวิชาชีพครูที่ส่วนใหญ่เน้นไปที่จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการทั้งการเป็นแบบอย่างที่ดี ไม่เอาประโยชน์จากศิษย์ ปฏิบัติโดยเสมอภาค ให้ความเป็นกันเอง

สำหรับผลสะท้อนของครุดีต่อศิษย์ พบว่า ครุดียังคงให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อศิษย์ในการที่จะดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคต รวมทั้งการให้สาระความรู้เพื่อการปฏิบัติตนที่ดีและขอบคุณที่ศิษย์ยังคงระลึกถึงและผลสะท้อนของครุดีต่อการจัดกิจกรรมหนังสือทำมือ “ครุดีในดวงใจ” พบว่า ครุดีทุกคนให้ความเห็นว่าเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีและน่าสนใจ เสริมสร้างแรงบันดาลใจให้กับครูในการทำงานต่อไป ส่งเสริมและเป็นการกำลังใจให้ครูเกิดความภูมิใจในลูกศิษย์มากขึ้น และส่งเสริมให้ศิษย์ระลึกถึงคุณครูขึ้นชอบซึ่งเป็นผู้ให้ความรู้คุณธรรมสามารถใช้เป็นแบบอย่างที่จะปฏิบัติตาม ช่วยจุดประกายความฝันที่จะประกอบอาชีพครูและเป็นครูที่ดีต่อไปในอนาคต รวมทั้งเป็นการปลูกฝังความกตัญญูรู้คุณให้กับนักศึกษา เห็นควรเผยแพร่และบอกเล่าให้กับการเรียนการสอนในสาขาวิชาอื่นๆ ต่อไป

8. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง กิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู ครั้งนี้ได้ข้อความรู้ที่น่าสนใจในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง สามารถนำผลการ

เรียนรู้ที่ได้ไปใช้ได้ในอนาคต และได้ซึมซับความเป็นครูจากการรับรู้ที่หลากหลายเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของครูดีที่เพื่อน ๆ ได้นำเสนอ ซึ่งผลการวิจัยที่ควรแก่การนำมาอภิปรายผลมีดังนี้

8.1 การจัดทำแผนกิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู

การจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในเกณฑ์มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.28) และ พบว่าในประเด็นย่อยที่ประกอบด้วย หลักการแนวคิดที่นำมาใช้ในแผนกิจกรรมมีความเหมาะสม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนแต่ละสัปดาห์เหมาะสม และ กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มแบบ LT เหมาะสม โดยทั้ง 3 ประเด็นมีค่าเฉลี่ยผลการประเมินเท่ากันที่ 5.00 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=5.00$, S.D.=0.00) สำหรับประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประเมินผลในแผนกิจกรรมมีความเหมาะสม มีระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.67$, S.D.=0.19) เนื่องจาก มีหลักการแนวคิดหลักในการจัดทำแผนกิจกรรมที่นำแนวคิด 6 หลักการของ Kagan (1994) อ้างถึงใน สำนักงานส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2543) ผสมกับแนวคิด 5 หลักการของทิตินา แชนมณี (2555) ซึ่งมีส่วนที่สอดคล้องกันดังนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นซึ่งจะเกิดได้ด้วยการจัดกลุ่มทำให้เกิดทักษะทางสังคม กิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการต่าง ๆ ที่เป็นหลักการของกระบวนการกลุ่มซึ่งได้แก่ ผู้เรียนต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ละคนมีส่วนให้การทำงานในกลุ่มสำเร็จ ต้องมีส่วนร่วมในงานของกลุ่มตามกรอบของการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบ Learning Together การเรียนรู้ต้องอาศัยการเคลื่อนไหวทางกายซึ่งจะช่วยให้เกิดประสาทสัมผัสเกิดการรับรู้ (Active) การกำหนดเป้าหมายที่เป็นชิ้นงานครูดีในดวงใจช่วยให้เกิดความมุ่งมั่นในการทำงานเพิ่มขึ้น กิจกรรมในแต่ละสัปดาห์จะต้องผ่านการจัดการของผู้สอนและการจัดการของผู้เรียนภายในกลุ่มหรือทั้งผู้เรียนและผู้สอนมีส่วนร่วมในกิจกรรม และผลของกิจกรรมมีส่วนช่วยการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ เพราะแผนในแต่ละสัปดาห์ออกแบบให้มีการเชื่อมโยงความรู้ตามลำดับของสัปดาห์ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเปรียบเทียบกิจกรรมเสริมความเป็นครูของนักศึกษาครูในมหาวิทยาลัยที่ต่างกัน : การวิจัยแบบผสม ของญาดา นิลประดิษฐ์ (2553) ที่สรุปถึงลักษณะของกิจกรรมว่าต้องเป็นกิจกรรมที่นิสิตนักศึกษาได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ และอาจารย์ต้องมีส่วนในการสนับสนุน และกระตุ้นให้นิสิตนักศึกษาเห็นคุณค่าในการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นครูให้แก่ นิสิตนักศึกษาด้วย

8.2 การใช้กิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู

ผลการใช้กิจกรรมหนังสือทำมือเพื่อส่งเสริมความเป็นครู พบว่า เมื่อเปรียบเทียบจิตวิญญาณความเป็นครูของนักศึกษา โดยการใช้แบบประเมินที่มีข้อคำถาม 74 ข้อ การใช้แบบประเมิน 65 ข้อของสุพิชญา โคทวี และ แบบประเมิน 21 ข้อ ของณัฐธรรณ์ หาวทอง และปิยวรรณ วิเศษสุวรรณภูมิ พบว่า การใช้แบบประเมินทั้งหมดได้ผลเช่นเดียวกัน คือ จิตวิญญาณความเป็นครูหลังจากผ่านการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมหนังสือทำมือครูดีในดวงใจเพื่อส่งเสริมความเป็นครู สูงกว่าก่อนผ่านกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเกิดขึ้นจากแบบประเมินเพื่อวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่นำมาใช้นั้นเป็นแบบประเมินที่ได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือจนได้เครื่องมือวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่มีคุณภาพ แบบวัดจิตวิญญาณความเป็นครูที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมินที่มีข้อคำถามทั้งข้อคำถามเชิงบวกหรือเชิงนิมานและ

ข้อคำถามเชิงลบหรือเชิงนิเสธ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องพิจารณาข้อคำถามอย่างตั้งใจมิเช่นนั้นจะเกิดความผิดพลาดในข้อคำถามเชิงลบที่แทรกไว้ ซึ่งผลการประเมินจิตวิญญาณความเป็นครูหลังกิจกรรมสูงกว่าก่อนกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิชญา โคทวี (2557) ที่ได้พัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดจิตปัญญาศึกษาเพื่อสร้างจิตวิญญาณความเป็นครู โดยมีข้อสรุปไปในทิศทางเดียวกัน คือ นักศึกษาครุศาสตร์มีจิตวิญญาณความเป็นครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เช่นเดียวกับงานวิจัยของจันทร์ทิพย์ ถนัดเพิ่ม (2557) ซึ่งวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเสริมความเป็นครูสำหรับนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่า ผลการประเมินการจัดกิจกรรมเสริมความเป็นครูของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมความเป็นครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลการประเมินก็คือคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับผลของข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ภาพรวมนักศึกษาจะอธิบายความรู้สึกที่ดีต่อครูที่นักศึกษาเลือกมาเป็นครูดีในดวงใจอย่างหลากหลาย เช่น รู้สึกดีใจที่ได้ทำงานชิ้นนี้ เพราะได้ระลึกถึงคุณครูที่พวกเรารัก และเคารพที่สำคัญประทับใจในคุณครูของเราจนยกให้ท่านเป็นครูดีในดวงใจ และรู้สึกดีใจที่ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนคนอื่น ๆ ในกลุ่ม ทำให้สนิทสนมกันมากขึ้น ได้ช่วยกันแก้ปัญหา ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้งานของกลุ่มสำเร็จ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ได้ประสบการณ์เกี่ยวกับครูดีในดวงใจของแต่ละคน ข้อสรุปดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้มีการพัฒนาทางจิตพิสัยตามแนวคิดของ เบนจามิน บลูม และ คณะ (Bloom et al, 1956) เกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 นักศึกษาเกิดการรับรู้ (Receive) โดยเรื่องที่นักศึกษาได้ร่วมรับรู้ก็คือ พฤติกรรมและการปฏิบัติตนของครูดีในดวงใจที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ทุกคนในห้อง เป็นเจตคติที่ดีต่อครูดีเป็นความรู้สึกของนักศึกษาที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งกรณีนี้เป็นประเด็นความประทับใจที่เคยเกิดขึ้นจริง โดยการเล่าหรือการนำเสนอของเพื่อนนักศึกษาส่วนใหญ่มีการนำเสนออย่างจริงใจ ระดับที่ 2 การตอบสนอง (Respond) นักศึกษาที่นำเสนอพฤติกรรมและการปฏิบัติตนของครูดีในดวงใจ ได้แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอม และพอใจ เห็นถึงความดีของครูดี ซึ่งจากการสังเกตพบว่า ขณะที่เพื่อนนักศึกษานำเสนอเกิดการแสดงออกทางอารมณ์มีความซาบซึ้งต่อพฤติกรรมของครูดีจนมีเสียงสั่นเครือ เพื่อนร่วมห้องก็จะตบมือให้กำลังใจที่ช่วยให้การนำเสนอดำเนินต่อไปได้จนจบ ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อเรื่องของครูดีในดวงใจ ระดับที่ 3 การเกิดค่านิยม (Value) นักศึกษาได้แสดงความรู้สึกซาบซึ้งยินดีและมีเจตคติที่ดีต่อการจัดทำหนังสือทำมือ “ครูดีในดวงใจ” นั่นคือนักศึกษายอมรับในคุณค่าหรือค่านิยมในเรื่องนี้ และจะปฏิบัติตามการปฏิบัติตนที่ได้มีประสบการณ์จากครูดีในดวงใจ

8.3 การศึกษาการปฏิบัติตนของครูดีในดวงใจและสะท้อนผลของกิจกรรม

ผลการศึกษาการปฏิบัติตนของครูดีในดวงใจและสะท้อนผลของกิจกรรม พบว่า ในภาพรวมของการปฏิบัติตนของครูดี มีระดับการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณครูอยู่ในระดับมาก ($= 4.30$, $S.D.=0.29$) โดยลำดับที่มีการปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับจรรยาบรรณมากที่สุด คือ ครูมีพฤติกรรมในการให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือศิษย์และผู้รับบริการด้วยความเมตตา กรุณาอย่างเต็มกำลังความสามารถและเสมอภาค มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด ($= 4.88$, $S.D.=0.32$) ลำดับถัดมาคือ ครูมีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริตตามกฎ ระเบียบ และแบบแผนของทางราชการและสถานศึกษา มีการปฏิบัติระดับการมากที่สุด ($= 4.77$, $S.D.=0.42$) และ ครูมีการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จอย่าง

มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด มีการปฏิบัติระดับมากที่สุด ($=4.74$, $S.D.=0.44$) ตามลำดับ ผลดังกล่าว น่าจะเป็นเพราะครูดีในดวงใจมีมาตรฐานการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณครูโดยเฉพาะในส่วนของ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ ที่ครูจะต้องรักเมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ศิษย์และ ผู้รับบริการตามบทบาทหน้าที่โดยเสมอหน้าต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ ศิษย์และผู้รับบริการอย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจสอดคล้องกับหลัก กัลยาณมิตรธรรม คือ คุณสมบัติของมิตรที่มีความดีและ ส่งเสริมให้เกิดความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม โดยในคัมภีร์พระพุทธศาสนาได้แสดงคุณสมบัติของ กัลยาณมิตรไว้ 7 ประการ ได้แก่ 1.ทำตัวน่ารัก 2.น่าเคารพ 3.น่ายกย่อง 4.รู้จักพูด 5.อดทนต่อถ้อยคำ 6. กล่าวชี้แจงแถลงเรื่องต่างๆ ที่ลึกซึ้งได้และ 7.ไม่ชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ซึ่งการมีมิตรที่ดีจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาตนเองและเข้าสู่ความเจริญโดยที่ครูต้องเป็นกัลยาณมิตร ให้ได้และให้ดีที่สุดเพื่อช่วยให้การพัฒนาทั้งด้านสมรรถนะของครูและนักเรียนเกิดความเจริญก้าวหน้ามี ประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามที่คาดหวัง

References

Books

- Mahachulalongkornrajavidyalaya. (2639). *Thai Tripitaka Mahachulalongkornrajavidyalaya*. Bangkok : MCU Press.
- Sawai Fakkhao. (1999). *Teaching and learning that emphasizes student-centeredness*. Bangkok : Emphan.
- Donnellon, Ann. (2008). *Team management skills. Translated by Pairoj Balan*. Bangkok: Expert Net.
- Tisana Khaemmanee. (2012). *Teaching science. (10th printing)*. Bangkok: Chulalongkorn Publishing House.
- Malinee Phaloprakarn. (1994). *Books and books to enhance experience*. Bangkok: Department of Religious Affairs Publishing.
- Wattanaporn Sudduk.(1999). *Organizing teaching and learning that is learner-centered*. Bangkok : Love&
- Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2000). *Student-centered teaching*. Bangkok : Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology.

THESIS:

- Chanthip Thanatperm (2014) Development of activities to enhance teacher competence for students in the Education Program. Graduate of Surindra Rajabhat University. *Master of Education Thesis* Curriculum and Teach at Surindra Rajabhat University.
- Yada Nilpradit (2010) Comparison of teacher enhancement activities for student teachers in universities. Different: Mixed research. *Master of Education Thesis*. Research methodology field Education, Department of Research and Educational Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Thidarat Tannirat. (2008). Comparison of 4-year and 5-year education/educational science curricula: a research study. Multimethod Model. *Master of Education Thesis*. Educational Research Program, Faculty of Teachers. Science, Chulalongkorn University.
- Nareerat Yukittichai. (1977). Analysis of additional reading books in the social category of upper primary school. *Master of Education Thesis*. Srinakharinwirot Prasarnmit University.
- Supitchaya Kotawee. (2014), Developing a teaching model based on the concept of contemplative education to strengthen the mind. Teacher's Spirit For education students Under the Rajabhat University, *Thesis. Doctor of Philosophy, Curriculum and Instruction*. Naresuan University.

Journals

- Natthaporn Laothong. and Piyawan Wisetsuvarnabhum. (2010). Development of a teacher spirituality measure. *Journal of Research Methodology*. 23 (1); 25-54.
- Johnson, D.W. & Johnson, R.T. (1974). Instructional Goal Structure: Cooperative, competitive. or individualistic. *Review of Educational Research*. 44 (2); 213-240.

Electronic medias

- Jiraporn Wongkerd. (2016). Techniques for using learning records for teaching and learning. Searched on 21 July 2017 from [http: celt.li.kmutt.ac.th/km/index.php](http://celt.li.kmutt.ac.th/km/index.php).